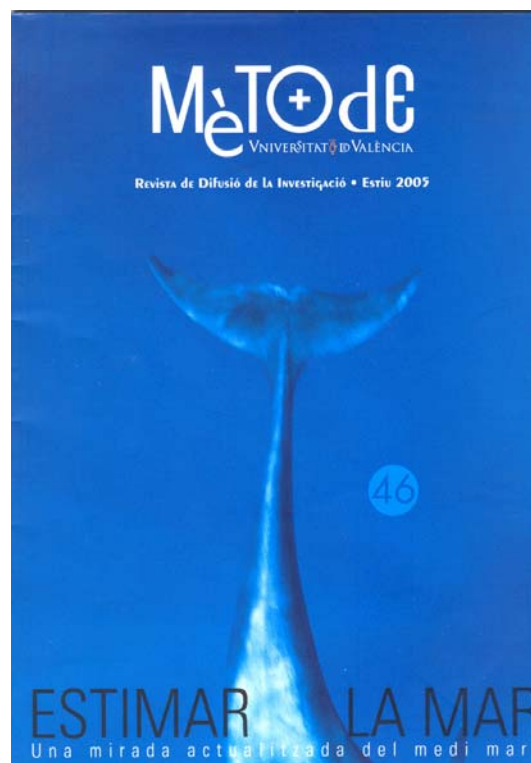

Divulgar la ciència. Quinze anys amb la revista *Mètode*

Anna Mateu

Universitat de València

ana.maria.mateu@uv.es

Amb quinze anys acabats de fer i més de cinquanta números editats, la revista *Mètode* s'ha consolidat com l'única revista de divulgació científica del País Valencià. *Mètode* va nèixer el 1992 com un mitjà per a divulgar la investigació que es feia des de la Universitat de València per evolucionar més tard cap a camps d'actuació més amplis. Aquesta publicació dirigida per Martí Domínguez pretén establir un pont entre la investigació científica i la societat, última beneficiària al cap i a la fi dels avenços científics i sovint gran desconexedora del treball que es fa a les universitats i laboratoris. *Mètode* posa a l'abast del lector no especialitzat les eines bàsiques per a entendre el camp científic i formar-se'n

una opinió, comptant amb un concepte ampli de la ciència que inclou, a més de les ciències bàsiques i naturals, alguns vessants de les humanitats i les ciències socials.

II. ELS INICIS DE *MÈTODE*

El número 0 de *Mètode* va veure la llum el maig de 1992 sota la direcció de la periodista Olga Dénia. En els seus inicis, es tractava d'una revista bimestral principalment adreçada a la difusió interna dins de la Universitat de València amb un fort caràcter institucional.

El 1998 assumeix la direcció el periodista i biòleg Martí Domínguez, càrrec que ocupa actualment. És en aquesta etapa quan es comença a posar un gran èmfasi a aconseguir que la qualitat en els continguts vaja acompanyada d'una qualitat editorial, objectiu que fa de *Mètode* una revista amb gran vàlua no només científica sinó també cultural.

Els canvis van anar arribant a poc a poc fins a configurar el que és la revista a hores d'ara: una publicació trimestral amb més de 150 pàgines a color i una estructura ben definida. La secció del monogràfic s'ha mantingut però ha anat prenent més força, acompanyada d'una primera part dedicada a l'actualitat científica amb entrevistes i reportatges. La revista es tanca amb les pàgines dedicades a les seccions fixes, que donen personalitat a la publicació, a més de fidelitzar els lectors.

Actualment, el tiratge de *Mètode* és de 4.000 exemplars, que es distribueixen entre departaments universitaris, centres de recerca, instituts i particulars. En total, al voltant de 3.500 subscriptors exemplifiquen l'èxit de *Mètode* dins d'un mercat tan competitiu com el de les revistes científiques.

Al mateix temps que la publicació afermava l'estructura dels seus continguts, va anar creant tota una sèrie de nous productes i serveis al seu voltant que han generat el que podríem anomenar «l'univers *Mètode*». El primer d'aquests «productes *Mètode*» seria l'edició de l'*Anuari*, una recopilació dels quatre monogràfics publicats durant l'any, així com dels articles i entrevistes més interessants apareguts a la revista. Com a particularitat, i amb afany de difondre el coneixement científic i fer arribar *Mètode* a un tipus de públic diferent, els anuals es publiquen en espanyol.

Si l'any 2000 va aparèixer el primer anuari, recopilant els números de l'any anterior, amb aquest mateix objectiu —donar a conèixer *Mètode* entre el major nombre de gent— va aparèixer a final del mateix any el lloc web de la revista. En el web, anaven

publicant-se tots els articles apareguts amb un any de diferència per tal de prioritzar l'edició impresa, de manera que el web servia d'aparador per a atrapar nous lectors i fer arribar la revista a investigadors i científics d'altres parts de l'Estat i de l'estranger. L'última d'aquestes noves iniciatives unides a la revista ha estat l'aparició de la col·lecció «Monografies Mètode» l'any 2005, que recentment ha publicat el seu segon número amb l'obra *Els nostres naturalistes*, de Josep M. Camarasa i Jesús I. Català. Es tracta de treballs monogràfics amb format llibre que han tingut un gran èxit entre els subscriptors.

Una vegada consolidat el projecte editorial, la revista *Mètode* es troba ara amb el repte d'anar ampliant el seu abast i anar arribant cada vegada a més públic. Qui tinga la possibilitat de tenir a les seues mans un exemplar de la revista actual comptarà amb una edició acurada i de qualitat a tot color. El fet de ser una publicació trimestral també condiona d'alguna manera els continguts de *Mètode* i afavoreix el tractament més en profunditat dels temes sense la supeditació a l'actualitat a què potser estan sotmeses altres publicacions amb periodicitat inferior.

II. UNA APOSTA PELS CONTINGUTS

Per a la revista és molt important que els dossiers i monogràfics els elaboren investigadors, científics i professors experts en les matèries tractades, capaços d'oferir una informació de primera mà dels últims avenços i tendències de la ciència actual. Si, en un principi, els col·laboradors de la revista provenien principalment de la Universitat de València, a poc a poc s'ha anat ampliant la seua procedència. Els articles de científics d'altres universitats estatals, franceses, angleses, italianes o nord-americanes, per posar-ne alguns exemples, han dotat els temes d'una major pluralitat de punts de vista que reflecteix amb major fidelitat en quina direcció es mou la ciència actualment. Sens dubte, aquesta varietat de procedències dels investigadors i professors col·laboradors dona un valor afegit a aquests monogràfics, que analitzen temes tan diversos com la relació de la ciència amb el cinema o l'art, el cultiu de l'olivera o l'agressivitat humana.

En aquesta part més acadèmica *Mètode* pretén desplegar continguts avalats per la trajectòria acadèmica i professional dels seus autors, mentre que en la secció d'actualitat trobem un major nombre d'entrevistes i reportatges periodístics.

Entre alguns dels entrevistats que han passat per les planes de *Mètode* recordem el lingüista Noam Chomsky, el biòleg Edward O. Wilson, el catedràtic de semiòtica Umberto

Eco, la biòloga Lynn Margulis, el paleontòleg Niles Eldredge o l'oceanògraf Paul K. Dayton, en un intent d'acostar al públic no només la ciència sinó també el paper del científic. Informació i reflexió al voltant de la ciència és el que pretén oferir *Mètode* en les seues planes. A més de la informació, *Mètode* també dota aquesta primera part de la revista d'un component d'opinió, amb tribunes lliures obertes al debat al voltant de temes científics o universitaris.

Per finalitzar, les seccions de col·laboradors fixos, amb experts en matèries determinades, mostren també aquesta barreja d'informació i opinió que van oferint des de les diverses disciplines a què pertanyen. Col·laboradors amb secció fixa són el catedràtic d'història de la ciència Josep Lluís Barona, amb «Històries de científics»; el director de l'Observatori Astronòmic de la Universitat de València, Vicent Martínez, i l'astrònom i astrofísic Alberto Fernández-Soto, amb «Desvelant l'univers»; el meteoròleg Vicente Aupí, amb «Històries del clima»; el químic Fernando Sapiña, amb «La ciència a taula»; el Gabinet de Didàctica del Jardí Botànic de la Universitat de València, format per M. José Carrau, Pepa Reig i Olga Ibáñez, amb «Jardí animat»; Antoni Aguilera, director del Jardí Botànic de la UV, amb «País endins»; el biòleg i fotògraf de la natura Albert Masó, amb «Instants de natura», i Jorge Wagensberg, director de l'àrea de la ciència de la Fundació La Caixa, de Barcelona, amb «Mètode Wagensberg».

La divulgació de la ciència es configura com un dels grans reptes del segle XXI. Els avenços científics i els canvis que està experimentant el nostre planeta (manca d'energia, canvi climàtic, nous progressos en els camps de la medicina i de la biotecnologia, etc.) fan més necessària que mai una premsa de divulgació científica que siga capaç de transmetre a la societat el paper de la ciència en tot aquest procés d'una manera senzilla però rigorosa. *Mètode* ha emprès ja aquest camí amb noves iniciatives per a posar la ciència a l'abast de tothom i ampliar l'interès del lector per aquest camp del coneixement. En definitiva, fer la ciència més interessant i atractiva per al gran públic a través d'una proposta rigorosa i de qualitat.